

Nro. 25.

A' FELS. R. TSÄSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Septembernek 23-dik napján 1796-ik
esztendőben.*

B e t s.

Felséges Fejedelmünk tündöklő virtusai közzé lehet azt is számlálni, hogy mind a' polgári, mind a' hadi érdemeket vóltaképen, és ideje koránt szokta meg jutalmaztatni. Ezt mivelte legközelebb azokkal a' nevezetesebb hadi tisztekkel, a' kik mind az ennekelötte való történetekben, mind nevezetessen, Aug. 23-ikától fogva, az ő királyi hertzege vézérlesé alatt lévő hrmádianál, semcsak böls intézéseik, hanem vitézségük által is mások felett meg különbözteszték magukat. Nevezetesen Gr. Sztároy és B. Lajtinántókat, a' Mária Terésia királyné kegyelmességök kis kezeltetését, azon Rend-

nek Commendatorjaiva, B. *Bolzu Obestert* a' Császár könnyűszerű, és Gr. *Rosenberget* a' *Mack* vásas seregeiből Generál-Majorokká, *Mayer* fő Strázsamestert a' Generál-Quartier-Stábtól Obrist-lajtinánta tenni méltóztatta. E' mellett addig is, míg a' többi hadi tiszteknek vitézségeket, azoknak t. i. a' kikiről a' *M. Kurir* utolsó darabjában emlékezet tétetődött, illendő módon meg jutalmaztatná ő Felsége, ő királyi hertzege által tudokra adatya maga erántok való jó tetzését, 's kegyelmesen azt igiri, hogy semmi alkalmatosságot el nem fog mellőzni maga atyai kegyelmességének velek való közlésében.

Ő királyi hertzegek, Fels. Urunknak testvér öttsei ezen folyó hónapnak 17-ikén, áhétatos buzgóságoknak végbe vitelek végett, *Mária Zellbe* utaztak.

Hadi Történetek és Környülállások.

Tyrolisban, 's azon túl Olasz Országban fekvő armádiánknál semmi változás és nevezetes dolog nem történt mostanában, azon kívül, a' miről *Davidovich* F. M. L. *Neumarkti* fő kvártélyából Sept. 14-ikén jelentést tett a' Fels. udvari hadi Kancelláriának, mellynek rövid summája ebből áll, hogy Sept. 9-ikén *Loudon* Generál, Német *Metz* mellett az ellenséget meg támadta, az *Ets* vizén, *Sz. Mihály* nevű helység mellett tsinált hidról le nyomta, 's egészen *Lavisig* vissza verte. Hasonló szerentsége vala a' fent nevezett vezérnek Sept. 13-ikán *Cembra* mellett, holott az ellenségnek ottan vólt hafznos tanyáját el foglalván a' mieink, minden előre való nyomúlhatását egyszerűben meg akadályoztatták. Örömmel jelenti *Davidovich* F. M. L. hogy az Olasz Orzági Cs. K. armádia hathatos segítségére küldetett hadi seregek közül, a' *Károlyvári* véghelyi katonaság közül, négy batallion immár hozzá érkezett, 's reményli, hogy rövid idő múlván, a' több seregek is oda fognak érkezni, mellyeknek segítsegek ál-

tal, mind az ő *corpusa*, mind a' *Gr. Wurmser* fő vezér ármadiája bellyebb fognak Olasz Országba nyomulni, és nemcsak *Mantua*t fel óldozzák a' Fr. kemény ostrom alól, hanem más helyeken is hasznos *diversiót* fognak tenni a' dőlős ellenség ellen.

Insprukból írják Sept. 12-ikén, hogy a' *Tirolisi* közönséges utakon kuriroknál, *staffétákoál*, *ordonnantzoknál*, *marsirozó hadi népnél*, és *tábori munitziót vivő szekereknél* egyebet nem láthatni, és hogy napjában leg alább kéttzer változnak a' futó hírek. — A' Sept. első napján *Botzenben* esni szokott országos vásár most tellyességgel nem tartatott, mind a' külső, mind a' belső, vagy othoni kereskedők, vagy honnyaikban maradtak, vagy oda való útjokból vissza tértek. *Botzennek* minden útjai és épületei dugva vagy-nak katonasággal — minden ember egy formán gondolkozik, 's mindnyájan egyenlőképen óhajtják a' békességet. — Azonközben az Ország védelmezésére tétetett rendelések nemcsak folynak még most is, hanem valósággal meg kettőztetnek. Szamos *stutzos* kompániák *marsiroznak* az északi hegyek közül az *Ets* vize körül fekvő, és az ellenség által leg több nyomorúságot szenvedő tartományoknak segítségére. — Az oda való földnép is mozdulásban vagon már, és az északi *Tirolisban*, a' már talpon álló *stutzos* kompániákon, és tartománybeli katonaságon kívül, minden *paraszt* egy fegyveres embert tartozik ki állítani. — Leg nagyobb bizodalmat gerjeszt bennünk a' katonaság és *parasztság* közt való, álmélkodást érdemlő jó *hármónia*, mind a' két *rendbeliek* úgy hozzá szoktak öt *hólnaptól* fogva a' *veszedelemhez*, 's olly jó *eggyességben* élnek egymással, mintha mindnyájan egy *familiából* valók volnának. — Az ellenségnek déli *Tirolisba* való *bé* ütésétől, a' *mellybe* *vivő passusok*, avagy *utak felettebb* *fzorosak*, tartani tellyességgel nem lehet, arra való nézve leg nagyobb *figyelmetességet* érdemlenek a' *Svéiai* kerületből *Tirolisba* *vivő* *utak*, a' mely-

lyeken már *Bregentzig* bé is fűrták magokat a' Frantziák, de itt is elég ellentállást fognak a' lakosok részéről tapasztalni, és ha tovább menni méreszelnek, mindnyájan ott fogják sirjaikat találni. —

Német Ország.

Még most is a' *Baváriai*, *Frankóniai*, 's több szomszéd kerületekben történt dolgoknak, és a' Cs. K. armádia győzedelmeinek le irásában foglalatoskodnak a' Német Orzági közönséges levelek. Minthogy azoknak többszöri elő hordásokkal mi tsák időt töltenénk, 's papirost vesztegetnénk, tsak a' nevezetesebb, és azokat a' dolgokat fogjuk említeni, a' mellyeket a' jelenvaló hadakozás historiájának le irására hasznosoknak és szükségeseknek lenni itilünk.

Nauendorf Cs. K. Generális, a' kit *Károly* királyi hertzeg Gr. *Latour* segítségére küldött vólt a' *Baváriai* kerületbe mind bellyebb bellyebb nyomúlt ellenségnek meg zabolázására, Sept. 12-ik napján két kolonnében indúlt ki *Neustadt* felé, holott meg támadván a' *Moró* seregét, 400 Fr. lovasságot egyfzeriben fogságra ejtett, és szereztesen fel szabadította *Ingolstadt* a' szorongató ostromoltatás alól. — A' *Neustadt* környékén meg fordúlt és *Regensburgba* ment utasok befzéllették, hogy azoknak a' szegény helységeknek nyomorúságát, a' mellyekben a' futásban lévő patrióták meg fordúltak, nem le rajzolni, de még tsak élő nyelvel sem lehetne ki befzélteni. Nemtsak hogy minden vagyonkáiktól meg fosztották a' nyomorúlt lakosokat, hanem a' mi több, a' testekről is le vonták köntöseiket. Hasonló szomorú sorsra jutottak *Freisinga* és *Mosburg*, holott igen rúttól és kegyetlenül gazdálkották a' kelletlen szabadtságnak apostolai. — Illyen gyümöltsei vagynak e' világ előtt ditsiretes Frantzia szabadtságnak és egyenlőségnek.

Sept. 11-ik, 's több következett napjain véres tsaták történtek a' *Baváriai* kerületben. Sept.

11-iken *Fröhlich* és hertzeg *Fürstenberg* Generálisok *München* környéken meg támadván az ellenséget, szép diadalmat vettek rajta. — A' következő napon történt véres viaskodásban 2000 ember öletett meg, kapott sebet, és 1500 ember ejteteit rabságra közülök. Halonló szerentse tapasztalta vitéz armádiánkat *Ingolstadt* mellett, melyet leg inkább *Hotze* Generálisnak lehet tulajdonítani, a' ki egynéhány ezerből álló corpusával által menvén a' duna vizén *Donauwerth* mellett, oldalról vette az *Ingolstadt* ostromlott Frantziákat, 's hátra vevén őket onnan fel szabadította a' nevezett várost egynéhány napig tartott szorongatásai alól. Azután *Neuburgot* is visszavette, 's öszve kaptsolta magát a' *Latour*, és *Nauendorf* Generálisok vezérlések alatt lévő corpusokkal. — *Regensburg* városa is leg inkább néki köszönheti nyughatatlankodtató félelmei közül lett ki szabadítását.

Moguntzia környékéről is, mind a' *Rénus* vizén innen, mind túl el távoztak a' Frantziák, miutánna értékre esett volna *Jourdán* Generális armádiájának meg verettetése, el széleztetése, és a' *Láhn* vizeig lett vissza nyomattatása. Ezzel a' kedvetlen hírrel egynéhány ezer embert küldött ki hozzájuk *Neu Cs. K.* Generális a' *Moguntziai* várból, a' kik azzal petsételték meg a' magokkal vitt újságot, hogy a' köröskörül fekvő, és vigyazatlanságban talált Frantziák közül egynéhány százat le öldöstek, 's rabságra vittek. Most már hire sints *Moguntzia* környékén a' Frantziáknak. Olly nagy sietséggel kellett nékiek onnan el futni, hogy ottan lévő ágyúik közül egyetlen egyet sem vihettek el magokkal. — Úgyan azon napon, t. i. Sept. 9-ikén hagyták félbe az *Ehrenbreitsteini* várnak ostromlását, a' *Königsteinből* pedig, melyet földig rontani akartak, még azon éjjel el illantottak. — Illyenképen *Károly* király fő hertzegnek szerentses karjai két hét alatt az egész *Rénus* környékét fel szabadították a' Frantzia kegyetlen iga alól.

A' *Moguntzia* környékéről elszaladott *Frantziáság* rész szerént *Oppenheim* és *Rüffelheim* mellett költöztek által a' *Rénuson*, rész szerént *Flörszheim* mellett a' *Ménuson*, 's mindenütt elrontották 's meg égették magok után a' hidakat. — Mihelyt észre vette *B. Neu* Generális futásokat, mindjárt utánok eredt a' *Moguntziai* katona őrizetnek egy részével, mellynek szerentséje is vólt szép nyereséggel a' várba vissza térni. — *Wisbadenben* sok bágazsiát, *Flörszheimban* 71 ágyút találtak, a' mellyek közt vóltak a' *Würtzburgi* 12 apostolok is, nem külömben néhány *Frankfurti* nehéz ágyú, és 9 hordó bor, a' mellyeket az *Ebrachi* klastromból ragadoztanak vólt el. — *Bingenben* egész magazinjok a' győzedelmesek kezébe esett. — Ugyan ott foglalt el *William Obester* 5 *Frantzia* hajót, mellyeknek hárma munitzióval, ketteje poltzióval vala meg terheltetve.

A' *Jourdán* armádiája szerentsétlenségének hallására, a' mint egy *Vézeli* magános levél beszéli, minden ottan, és a' *Rénus* bal partyán lévő városokban és falukon feküdt *Frantzia* truppok parantsolatot kaptak, a' *Rénus* jobb partyára való marsirozásra, a' mellyek minden továbbra való halasztás nélkül a' *Kolóniai* őrizettel együtt, másnap útnak is indúltak.

Olasz Ország.

Hogyha hitelt lehetne a' *Bergamói* és *Bresciai* leveleknek adni, nemtsak *Roverédót*, hanem *Trientet*, vagy *Tridentinumot* is el foglalták vólna a' *Frantziák*; de a' *Gr. Wurmser* Feldmarsal hivatalbeli udósítása egészlen meg tzáfolja ezt a' hirt, mellyből azt olvassuk, hogy ő az *Ets* vizén által költözvén egész *Basszanóig* nyomúlt előre. *Bounsparte* Generális a' múlt hólnapnak 25-ikén még *Maylandban* múlatott feleségestül együtt, hanem ő maga a' *Fr.* armádiához, kedves oldalbordája pedig *Párisba* menni készültek. — A' *Nápolyi* Király *Acton* Generállal egyetemben *Gaetába* utaztak, holott meg tévén a' rendeléseket, 20

batallion gyalogságot, és négy escadron lovasságot olly lábra állítottak, hogy akármelly szempillantásban készen vagynak a' marsirozásra.

A' *Velentzei* Respublikának hadi készületeiből, és más környülállásokból is azt lehet jövedölni, hogy ma hólnap világosan hadat izen a' Fr. Respublikának. Nemtsak a' polgári kompániák éjjel nappal járknak 's vigyáznak az útzakon, hanem e' mellett minden viz tsatornák, tengerek és szigeteknek révjei dugva vagynak apróbb 's nagyobb hadakozó hajókkal. — Azonközben ezen Szabad Respublikának nevezetesebb várasait, úgymint *Bresciat*, *Bergamot*, *Vicenzat*, *Veronat*, *Basszanot* és *Crémát* szépen el foglalták a' Frantziák.

A' múlt Augustusnak 5-ikén gyűllést tartván a' *Bonóniai* Statusok, egy olly planum tétetett eleikbe, a' melly szerént azon tartománynak, mint a' Frantziák által Szabad Respublikáva tétetett Statusnak, jövedöbéli Constitutiója fogna ki dolgoztatni, mellynek szoros meg vizsgálására egy különös Commissió választatott ki, 's keményen meg parantsoltatott, hogy azt, annak el készülséig szent halgatásban tartsa.

Genuából iratik, a' múlt hólnapnak 29-ikén, hogy a' *Toulóni* kikötő helyben erőssen készül a' Fr. flotta; hogy 13 linea hajók már olly állapotban vagynak, hogy akármelly szempillantásban a' szélnek botsáthattyák vitorláikat, hogy néhány napok múlva más hat linea hajók is készen lesznek; hogy másunnan is egy flotta váratik oda, mellyel a' *Tulóni* egyesítetvén, leg ottan a' tágas tengerre fog ki repülni.

Nagy Britannia.

A' *Londoni* fő kormányfőnek következő kérdésekre kíván magának választ adatni: 1) Mitso-da helyeken lehet az ellenségnek leg könnyebben a' szárazra ki szállani? 2) Minémü mellysége legyen a' vizeknek azokban a' helyekben? 3) Meny-

nyi hajókat kelletik ellene küldeni? 4) Hová megy az Ország útja azoktól a' helyektől? 5) Mennyi erő kívántatik azon helyeknek védelmezésére? E' mellett szükség leszen azt is meg jegyezni, hogy a' *Plymouthi* kikötő helyben minden ágyút hordó hajók a' leg nagyobb sietséggel készíttetnek, és hogy a' Status titoknok kemény parantsolatot adott az eránt az oda való kórmányozónak, hogy semminémű Frantzia emigranst, akar a' szárazról, akar a' *Gvernseyi* és *Jerseyi*, akar az *Alderneyi* szigetekből mennyen oda, bé ne botsásson a' városba.

A' *Londoni Publicum* is, így szól egy oda való levél, nagyon tart a' Frantziák látogatásától. A' ministerialis újság levelek sem titkolhatják attól való félelmeket, annyival inkább, mivel mind a' regibb, mind az újabb idők' historiájában találtatnak arról példák, hogy az *Angliába* való ki szállásra is módot talált az ellenség. A' régibb időkben a' *Rómaiak*, e' folyó században, nevezetesen 1745-ik esztendőben, az Angliai korona praetendens végbe vitték azt. Most pedig a' Frantzia nemzet elméssége és fortélya, a' Spanyólokkal való titkos alliantziája, az egyesült Spanyól és Frantzia flottának *Kadixi* kikötő helyből lett ki indulása, a' Hollandiai flottának azokkal való szoros egyesülése, és a' Nagy Britanniában lévő titkos Jakobinusoknak nagy száma, leg több félelmet és nyughatatlanságot okoznak a' Publikumnak és a' kórmányféléknek. Más felől azzal biztattyák magokat, hogy nemtsak a' természet, hanem az elmés mesterség is ezer meg ezer akadályt fog a' Frantziák eleibe vetni, és hogy minden hazáját, 's Szabadtságát Izerető Brittus kész leszen azoknak védelmezésére végső tsepvérét is fel áldozni.

Londonban is tudva vagyon már a' Frantzia és Spanyól nemzetek közt kötött titkos offensiva és defensiva szoros alliantzia, mellyet a' Frantziák részéről a' *Madridban* lévő Fr. minister *Pe-rignon*, a' Spanyólokéról pedig *de la Pace* Status

minister erősítettnek meg kezek alá írása által. A' közelebb múlt postán költ *M. Kurirnak* 375-ik lapján fel jegyzett tziikkelyeken kívül, még a' következőket is magában foglalni mondatik: 1) Hogy a' Spanyol és Frantzia nemzetek napkeleti és napnyugoti *Indiákon* való örökségeiket egymásnak garantirozzák. 2) Arra fogja vinni a' *Madritti* udvar a' *Lisszabónait*, hogy ez minden kikötő helyeit bé zárja a' Brittusok előtt. 3) Hogy ennek utánna a' Frantziáknak is szabad legyen a' *Campeschi-Bayban* fát vágni. 4) Hogy a' Batáviai Respublika is bé vétetődjék ezen szoros allianziába s. a' t. Mindezekről ekként okoskodik egy *Londoni* közönséges levél: Hogyha, *úgymond*, a' napkeleti Indiákban lévő Spanyol és Frantzia örökségeknak garantirozása azon Fr. coloniákra is ki fog terjedni, a' mellyek ezen háborúban a' Brittusok által el foglaltattak, illy formán el kerülhetetlen léfzen a' Spanyolok és Anglusok közt való háborúság. — Azt is meg jegyzette ezen *Londoni* levél, hogy a' *Madridban* lévő Anglus minister Lord *Bute* parantsolatot vett volna a' királytól és ministeriumtól az eránt, hogy kívánjon categorica, az az, egyenes feleletet a' *Madritti* udvartól a' felől, ha kívánnya e' a' Frantziáknak *Portugallia* ellen való fel tételeket előmenetelesíteni, avagy nem? kíván e' tovább is sugallásaiknak helyt adni, avagy nem? mivel a' mint tapasztallyák, meg nem felel *Alcudia* hertzeg Spanyol első Status minister, a' nékie adatott *de la Pace*, az az, békességet szerető hertzegi titulushoz.

A' *Berlinbe* küldetett Anglus rendkívül való követ *Hammond* úr *Londonba* küldött kurirja által az eránt tett a' ministeriumnak jelentést, hogy a' Fels. Prussziai királlyal volt conferentziában semmi kívánatos választ nem nyerhetett. E' miatt gyakorta ölfve gyűltek, s tanátskoztak *Pitt*, *Grenville*, és *Dundas* Status ministerek, és mivel a' *Sz. Domokos* szigetének Spanyolokhoz tartozott része, a' múlt Jun. 11-dik napján a' Frantziáknak által adatott, el végezték, hogy a'

napkeleti Indiában lévő Britanniai hajó és hadi seregek egynéhány ezer fővel szaporitassanak. — Tartsuk meg, hogy N. Britannianak mostani tengeri ereje 619 hadakozó hajókból álló legyen, a' mellyek közt 170 linea hajók, 25 ötven ágyús hajók, 206 fregatték, és 218 saluppok vagynak. A' mostan szolgálatot tévő hajók 467 hadakozó hajókra tétetnek, a' mellyek közt 122 linea hajók vagynak. — A' napkeleti Indiai kereskedő Társaság két szabad sereget állított fel ott lévő örökségeinek és kereskedésének védelmezésére.

Végtére azt sem halgatják el a' *Londoni* közönséges levelek, hogy mivel Olasz Országának Frantziák által lett el foglaltatása által nagyon megnehezített a' közép tengeren való kereskedése a' Brittusoknak, és más rosszabb következésű történetektől is félhetnek, el végzette a' ministerium, hogy a' *Korszikai* szigetben eddig vólt katona seregek rész szerént *Gibraltur* várába, rész szerént pedig a' napnyugoti *Indiára* küldtessenek, következésékepen adattassék vissza azon sziget a' Frantziáknak, melly hogy nem valamelly vízfeketeg főnek költeménye legyen, abból lehet leginkább sajditani, hogy a' *Korszikai* vice király *Elliott* onnan már vissza hivatott. — Azok az Angliai familiak, a' mellyek ennekelötte *Livornóban* laktak, a' Frantziáknak oda lett menetelek után *Gibraltárban* telepedtek le. — *Payne Tamás* levelet küldvén *Washington* Generálisnak, nagyon motskollya ötet az *Anglia* és *Amérika* közt szerzett békesség miatt.

A' királynak ministeriummal való sokszori conferentziája sokaknak nagy reménységet nyújt a' régen ohajtott békességnek el következéséhez. Az antiministerialis rész ellenben, a' melly a' Frantziák előmeneteleken titkon örül, azt állattya, hogy *Pitt* minister nem alkalmas a' békesség szerzésre; hogy Anglia történeteinek historiájában egyetlen egy példa sem találtatik arról, hogy a' melly minister a' háborút el kezdette, ugyan az el is végzette, s békességet tsinált volna; és így

a' mig változás nem történik a' ministeriumban, addig semmi reménység nem lehetne a' békeséghez.

Minden *Angliai és Wallisi* Grófságok fő igazgatóinak parantsolalat küldött az eránt a' *Londoni* fő kormányfűk, hogy minden késedelem nélkül irassák fel, 's küldjek meg az ottan találató fegyverviseletre alkalmas ifjaknak számát, idejét, és gyakorlott mesterségeket. E' mellett minden kastélyok, várak és révek rakassanak meg hadi muniziókkal.

A' *Württembergi* örökös hertzeg számára, a' ki tudnillik az *Angliai* király első szülött leányát el mátkásította, azok a' *St. Jámesei* királyi palotában lévő szobák készitetnek, a' mellyekben eddig *Ernest* királyi hertzeg lakott.

Batáviai Respublika.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' Zsidó nemzet incorporatiója, és annak minden polgári jussokban való részeltetések felől tetetett kérdés, a' részeknek sokáig tartott egymással való vetélkedések után, végtére tsak ugyan meg határozott a' Convent által. Az ez eránt hozott decretum három nevezetes tizkelyt foglal magában. 1) Hogy egy Zsidó se rekelztessek ki a' Batáviai polgári jussokból, és hogy minden keresztény lakosokat illető jussokban részeshessen, ha tudnillik ők is, t. i. a' Zsidók, a' Batáviai Constitutiónak, és az abból folyó köteleességeknek eleget tesznek. 2) Hogy minden fő tisztviselőknek adattassék ez a' végzés tudokra, 's parantsoltasson meg nékik, hogy minden megyéikhez tartozó Zsidóknak adják ezen végzésértékre. 3) Hogy ez az eleve való végzés munkában lévő új Constitutió által tágasabban fog terjesztetni.

A' Hollandiai levelek is azt bizonyítottak, hogy a' Frantziák és Spanyolok közt tsak is szoros alliantziában a' Batáviai Respubl

vagyon, és így ennek a' flottája is öfve az egyesült Spanyol és Fr. flottával kaptsol. Melly alliantziának nagyobb bizonyosságára *Anduaro* urat rendelte a' Madritti udvar a' áviai nemzethez való köve:ségbe, és előre ; esmérte ezen köz Társaságnak mástól való a függését 's mostani szabadságát. — A' ne- ett két nemzet közt való kereskedésbeli perek: el itézésére *Columbo* polgárt válaftotta ki a' nvent.

Frantzia Ország.

A' közelebb múlt kedden költ *M. Kurir* 378 pján említettük egy két szóval, hogy a' *Párisi* Directorium planuma sizerént 170 ezer főből álló *ármádiát fog a' Fr. Respublika a' békességes idők- ben tartani, mellynek fenn tartására 100 millió li- ver kívántatik esztendőnként.* E' tárgyat ilyen formán terjesztette a' Directorium a' törvénytévő ifjább Tanáts szemei eleibe. Az előbbi uralko- dás alatt 100 ezer főből állott a' Fr. *ármádia,* azon 60000 emberen kívül, a' kik a' provincialis katonaság neve alatt, a' belső tsendesség és bá- torság fenn tartására valának rendeltetve. Ezek- nek taplalása 102 millió liverben került esztend- önként. — Ez az *ármádia* már akkor is erőlen- nek lenni tartatott, a' körülöttünk lakozó hatal- masságok miatt. — Birodalmunk határainak ki terjedése, mástól való nem függésünknek, 's mos- tani Constitutióknak mozdúlhatatlan fundamen- tomra való épitetése, a' szomszéd hatalmasságok- nak ellenünk való törekedése, nemzetünknek böl- dogsága, 's több ezekhez hasonló környülállások miatt lehetetlen lészén a' Respublikának kevesebb számú *ármádiát* ez után tartani. — Az annak fenn tartására meg kívántató költséget sem lehet meg kevesíteni. — Tudunkra vagyon, melly nyomo- rult állapotban vólt ennekötte a' Fr. katonaság; jobb lábra kell azt ennekutánna állítani, és a' hadi ember sorsát, a' mennyire tsak lehet, köny- nyíteni. — A' jelenvaló háborúban is tulajdon

kárunkal tapasztaltuk kavallériánknak kevésségét, egy atallyában szükség lészzen azt meg szaporítani. A' könnyű ártilléria, mint új találmány, nagyon előmenetelesítette győzedelmeinket, azért is szükség lészzen azt nagyobb tökéletességre vinni. — Vég váraink gyakorta a' végső veszedelemtől mentettek meg minket a' jelenvaló háborúban. — *Thionville, Ryssel, Dünkerka, Maubeuge, Landau, Cambroy* és *Perpignán* erősségeink mindenkor hátráltatták ellenségeinket, armádiainknak pedig időt engedtek a' győzedelemnek meg szerzésére. Mivel pedig az előbbi uralkodás alatt kevés gondviselés vólt ezen erősségekre, igen közel vólt Respublikánk a' veszedelemhez. Tehát azokat is szükség lészzen meg újítani, melly által bátorságosabbakká tehetjük magunkat, 's a' jövődöben meg eshető háborúkat is el távoztathatjuk. — Mindezekből az a' következés, hogy a' mi hadi erőnknek ennekutánna mind nagyobbak, mind költségesebnek kell lenni, mint vólt ennekölte. Hanem némelley környülállásokra nézve csak ugyan lehet költségeinket kissebiteni. 1) Ki terjedett határainknak könyebben való védelmezésére. 2) Némelley haszontalan hadi hivataloknak el töröltetésére nézve. 3) A' Batáviai Respublika zsöldiában lévő 25000 főből álló seregünknek kettős hazna fog lenni, úgymint azon Respublikának óltalmazás., és a' mi északi határainknak védelmezése, a' nélkül, hogy a' mi, és a' Batavusok költsége szaporitódna.

Végtére képviselő polgárok, minden polgár született katona a' respublikánusi Statusban, 's mingyárt eleinte meg mutattuk azt ellenségeinknek a' Fr. ifjúság fel fegyverkeztetése által, hogy a' szabad Statusnak segítő eszközeit nem kelletik védelmezőinek száma lizerént mérsekelni. A' lakosoknak egész masszája az, mellyet nem egyszerűben, hanem egymás után kell az ellenség ellen ki állítani, a' mellyek egymást mindenkor ki pótolják, 's álhatatossan el tökélették magokban, hogy vagy győzedelmeskednek, vagy meg

hálnak a' szabadtságért. Ezeknek meg gondolása mellett, úgy találja a' Directorium, hogy a' Batáviai Respublika zsóldjában lévő 25000 emberen kívül, le lehet a' mi' armádiánkat 170,000 emberre szállítani. Ezen hadi népnek éftendei való tartására, a' leg békességesebb időben is nem léfzen sok 100 millió liver: hanem a' katonaság sorsának meg könnyítésere, és a' vetélkedésnek fenn tartására szükség azon summát 20 millióval öregbiteni, és mivel ezen veszedelmes háborúnak végződése után köteles léfzen a' haza a' maga védelmezőit meg jutalmaztatni, a' ki üresült fegyvertárakat meg tölteni: a' békességnek első éftendéjében 150; a' második éftendőben 140; a' harmadikban 130; a' negyedikben 120 millióra fog menni a' mi' hadi erőnkre fordítatandó költség, míg végre osztan 100 millióra, mint középserű számra alább lehet azt szállítani. És ezt a' számos katonaság szolgálatból való el bortsátatasa, sok halzontalan hadi tífztségeknak el töröltetése, 's több effélek által lehet jövendőben végbe vinni s. a' t. BCU Cluj - Central University Library Cluj

A' múlt August. 31-ik napján tartatott gyűlésben olvastatott fel az ifjabb Tanáts előtt a' haza mellett való viaskodásban el hűllott, és meg sebesitetett katonák tífztelete eránt adatott projectum. — Az elsőbkekre nézve való végzés továbbra halasztódott, az utólsobbakra nézve pedig az a' rendelés tétetett, hogy az ispotályba vitendő katona előtt minden corpus fegyverével tegyen tífzteletet, és hogy minden meg tsonkitatott katona előtt fegyvert rántsának a' vigyázaton álló strázsák.

Úgyan ezen gyűllésben vétetődött elő a' szükkölködő szegények taplalása eránt adatott és egy Commissió által szorosan meg vizgáltatott projectum, mellynek első tikkelye e' vala, hogy minden közönség, közönséges adajához alkalmaztatott költséget adjon szegényeinek taplaltásokra. — *Dumolard* jobnak lenni itilte a' bemenendő portékákra vetett harmintzadoknak sza-

poritását. — *Delleville* nagyon sürgette ezen tárgynak meg határoztatását, mellynek halogatósa miatt sok szükölködő szegények éhelhalásra jutnak. Minden osztályokban, *úgymond ő*, ki befelezhetetlen nyomorúságra jutottak a' szegények. Az anarchisták uralkodása alatt minden ispotályoknak jószágaik el adattak, és azok a' szerentsetlen emberek, a' kik azokban táplaltattak, most már utólsó szükségre jutván meg halnak. — *Dumolard* erre azt felelte, hogy szükség lészzen ugyan a' szükölködöket segíteni, de olly módot kell e' végre ki keresni, hogy terhére ne légyen a' több lakosoknak, és hogy ennek végbe vitelére szükség volna a' szegényekre ügyelő Commissiónak a' finansziára vigyázó Commissióval együtt tanátskozni, a' melly javaslása helybe is hagyatott.

Az *amnestiáról*, az az, a' Fr. revolútió ellen vétkezőknek és emigránsoknak meg kegyelmezésekről hozatott decretumnak alkalmatosságával azt végzette az 500 személyből álló ifjabb Tanács, hogy minden polgári hitet le nem tett papok deportaltassanak, az az, számkivetésbe küldtessenek. Ezen kegyetlen végzést nemcsak meg nem erősítette, hanem inkább egy átallyában megvetette a' 200 személyből álló öreg Tanács. *Portalis* nemzeti képviselő igen gyökeres és szívreható beszédet mondott ezen alkalmatossággal, mellyet következő fontos igikkal fejezett be: Értésere esvén, *úgymond*, az *Athenabelieknek*, hogy egy szomszed nemzet egyfzerre 1500 lakost küldött volna számkivetésbe, egy áldozó óltárt vitetvén bé gyüllés házokba, meg esküdtek arra az isteneknek, hogy ők el nem múlatják az illy kegyetlen gondolatokat polgár társaiknak sziveikből ki irtani. El ne felejtkezsetek, így szólla továbbá *Portalis*, polgári törvénytévök arról, hogy a' Fr. nemzet még most is tellyes légyen vallásbeli vélekedésekkel; a' közönséges isendességet meg háborítani igyekező papokat, deportatio nélkül is, meg lehet a' törvény szerént büntetni s. a' t.

Párisban, egy illy tzimü irás adatott, 's osztogatott ki a' Publicumnak mostanában: *Dissertation sur une question interessante, relativement aux nouvelles limites de la France. Question: Est il de l'interet de la Republique Françoise, que l'Allemagne de la rive droite du Rhin, soit révolutionnée en sens inverse, et que l'indépendance des puissances d'un ordre inferieur soit aneanti, pour que des débris de l'Empire il s'eleve une vaste puissance militaire?* az az: A' Frantzia Ország új határraira nézve fel tétetett kérdésről való munka. Kérdés: Hasznos lesz-e a' Fr. Respublikára nézve a' Rénus jobb partyán fekvő Német Országnek fel daraboltatása, és a' kisebb Statusok másoktól való nem függéseknek el töröltetése, azért, hogy azon Birodalomnak omladékaiból egy új katona hatalom építtessék? — Hová, 's hire tzelezzék ez a' kérdés, világosan meg mondja a' *Ministerialis Újságoknak* írója, az el múlt Aprilisnek 19-ik napján költ 32-ik darabjának 500-ik 's több következő lapjain.

Egy el-tévejedett ón Pixisnek, (Tobák tartónak) egy ifjú affzonyosság által lett le-írása.

Ez ám ugyan furtsa! ma midőn fel kelek.

Reménységem felett égy szép piksist lelek
Fel-vezsem kezembe, nevetve forgatom.

Illő ditséretét elé hordogatom

Igy szólék magamban: e' bizonytal nem más;

Hanem ki tudja melly drága antiquitas.

Ha formáját nézem, vagy négy seculumot

Hordott el a' hátán, tudom imitt amott.

Ha masszáját nézem, nintsen olly drága kiants,

Az arany bolondja. Hozzá hasonló nints.

Ha tobákját nézem: illyet szeret Ura.

Úgy tartom attól nőtt olly nagyra az orra.